

Бухгалтеру
ділянки

МАТДОПОМОГА ЧЛЕНАМ ПРОФСПІЛКИ: КОЛИ МОЖНА НЕ СПЛАЧУВАТИ ПОДАТОК НА ДОХОДИ

? *Наша профспілкова організація збирається виплатити своїм членам (не працівникам) матеріальну допомогу.*

Підкажіть, будь ласка, чи потрібно такі виплати обкладати податком на доходи? А також чи треба з них утримувати єдиний внесок та військовий збір?

Запитання надійшло на редакційну пошту

ВІДПОВІДЬ: При дотриманні певних умов обкладати податком на доходи матеріальну допомогу, виплачену члену профспілки, не потрібно. Посилаємо наше твердження аргументами.

Перш ніж поринути у вир податково-доходного обліку матдопомоги, наданої члену профспілки, освіжімо в пам'яті "підготовчі кроки" цієї операції. Для цього звернемося до Закону України "Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності" від 15.09.99 р. № 1045-XIV. У його п. 9

ч. 3 ст. 14 сказано: у статуті (положенні) профспілки зобов'язані прописувати джерела надходження (формування) коштів та напрями їхнього використання. На підставі, зокрема, останніх профспілки щороку затверджують кошторис планових доходів та витрат. Тому, аби профспілка змогла організувати виплату матдопомоги своїм членам, витрати на такий захід перш за все мають бути заплановані в її річному кошторисі.

Якщо із цим усе гаразд, то далі справа за малим. Необхідно лише, щоб виборні органи профспілки ухвалили рішення щодо здійснення конкретної виплати члену профспілки в певному розмірі. Оформляють його, як правило, *протоколом*. На підставі останнього, власне, і здійснюють виплату матдопомоги.

Уявивши це, розповімо про податкову долю такої операції. Поглянемо на податково-доходні наслідки в розрізі нецільової та цільової матдопомоги.

НЕЦІЛЬОВА МАТДОПОМОГА ЧЛЕНУ ПРОФСПІЛКИ

Насамперед зауважимо: термін "нецільова" зовсім не означає, що така допомога має надаватися взагалі без будь-якої мети. Ні, це просто умовний термін, за допомогою якого Податковий кодекс України (далі — ПКУ) позначає допомогу, відмінну від допомоги, направленої на конкретні цілі, що перелічені в пп.пп. 170.72, 170.74 ПКУ.

Податок на доходи

Тут пальма першості належить спеціальному пп. 165.1.47 ПКУ. Згідно з ним до місячного (річного) оподатковуваного доходу не потрапляють суми виплат чи відшкодувань, що здійснюються за рішенням профспілки, прийнятим в установленому порядку, на користь члена такої профспілки протягом року сукупно в межах розміру, встановленого абз. 1 пп. 169.4.1 ПКУ. В останньому йдеться про розмір місячного прожиткового мінімуму, діючого для працездатної особи на 1 січня звітного податкового року, помноженого на 1,4 та округленого до

найближчих 10 гривень. У 2015 році цей показник дорівнює 1710 грн¹.

Таким чином, у 2015 році нецільову матдопомогу, видану профспілкою своїм членам у розмірі, що сукупно за рік не перевищує 1710 грн, не потрібно обкладати податком на доходи (за умови, що інших неоподатковуваних виплат упродовж року їм не проводили).

І тільки якщо сума нецільової матдопомоги з урахуванням інших неоподатковуваних виплат (звісно, якщо такі були) сукупно за рік буде більшою за 1710 грн, із різниці профспілка як податковому агенту необхідно буде утримати податок на доходи за ставкою 15% (20%²) — пп. "г" пп. 164.2.17, п. 167.1, пп. 168.1.1 ПКУ.

У формі № 1ДФ суму нецільової матдопомоги (або її частину), яку не оподатковують, профспілка фіксує з ознакою доходу "167", а ту, що оподатковують, — "126".

Зверніть увагу: у разі виплати у 2015 році нецільової матдопомоги НЕ членам профспілки від обкладення податком на доходи також звільняється сума в межах 1710 грн сукупно за рік. Ось тільки підстава тут буде інша — пп. 170.73 ПКУ. При цьому суму такої неоподаткованої матдопомоги не члену профспілки відображають у формі № 1ДФ

МІНІСТЕРСТВО
ФІНАНСІВ

¹ З 01.01.15 р. розмір прожиткового мінімуму для працездатної особи становить 1218 грн (див. ст. 7 Закону України "Про Державний бюджет України на 2015 рік" від 28.12.14 р. № 80-VIII). Тому, якщо помножимо 1218 грн на 1,4 й округлимо результат до найближчих 10 грн, отримаємо такий показник.

² Ставку 20% з 01.01.15 р. застосовують до тієї частини місячної бази оподаткування, що перевищує 10-кратний розмір мінізарплати, встановленої на 1 січня звітного податкового року (у 2015 році — 12180 грн).

з ознакою доходу "169". Суму ж перевищення оподатковують як додаткове благо за ставками 15% (20%) та показують у формі № 1ДФ з ознакою доходу "126".

Єдиний внесок

Судячи із запитання, члени профспілки, які отримуватимуть нецільову матдопомогу, не перебувають у трудових відносинах із профспілкою. Значить, вони не мають статусу застрахованих осіб у розумінні ст. 1 Закону України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" від 08.07.10 р. № 2464-VI (далі — Закон № 2464). Саму ж виплату матдопомоги в жодному разі не можна назвати

зарплатною, незалежно від того, з якою метою, періодичністю та в якому розмірі її надають. Через це немає підстав нараховувати й утримувати єдиний внесок із нецільової матдопомоги, виплаченої членам профспілки — непрацівникам.

Військовий збір

З 01.01.15 р., як відомо, об'єктом для сплати військового збору виступають усі доходи фізосіб, які підлягають обкладенню податком на доходи (пп. 1.2 п. 16¹ підрозділу 10 р. ХХ ПКУ).

У зв'язку із цим можна з упевненістю сказати, що **військовий збір за ставкою 1,5% потрібно сплачувати виключно з тієї частини нецільової матдопомоги, яка підлягає обкладенню податком на доходи.**

ЦІЛЬОВА МАТДОПОМОГА ЧЛЕНУ ПРОФСПІЛКИ

Податок на доходи

Оподаткуванням цільової матдопомоги, наданої профспілкою, опікуються пп. 170.7.4 та пп. 170.7.2 ПКУ.

Підпункт 170.7.4 ПКУ дозволяє профспілкам не оподатковувати цільову матдопомогу, надану в будь-якій сумі (вартості) закладу охорони здоров'я для компенсації вартості платних послуг (у т.ч. для придбання ліків, донорських компонентів, протезно-ортопедичних виробів, виробів медпризначення для індивідуального користування інвалідів) на лікування платника (незалежно від того, він член профспілки чи ні) або члена його сім'ї першого ступеня споріднення (з урахуванням усіх обмежень, установлених пп. "а" пп. 170.7.4 ПКУ).

Також під звільнення від оподаткування за пп. 170.7.4 ПКУ підпадає цільова матдопомога, надана профспілкою в будь-якій сумі (вартості) протезно-ортопедичним підприємствам, реабілітаційним установам для компенсації вартості платних реабілітаційних послуг, технічних та інших засобів реабілітації, наданих платнику, визнаному в установленому порядку інвалідом, або його дитині-інваліду.

Більше про умови, за яких цільова допомога на лікування та реабілітацію не потрапляє під податковий прес, ми розповідали в газеті "Все про бухгалтерський облік" № 74 за 2014 рік на стор. 12.

А от згідно з пп. 170.7.2 ПКУ до місячного (річного) оподатковуваного доходу не потрапляє сума цільової матдопомоги, яка здійснена за рішенням профспілки, прийнятим в установленому порядку, на користь члена такої профспілки, який постраждав унаслідок:

— екологічних, техногенних та інших катастроф у місцевостях, оголошених згідно з

³ У кожному конкретному випадку рішення про граничний розмір неоподатковуваних сум приймається окремо.

Конституцією України зонами надзвичайної екологічної ситуації, — у граничних сумах, визначених Кабміном³;

— стихійного лиха, аварій, епідемій та епізоотій загальнодержавного або місцевого характеру, які завдали шкоди або створюють загрозу здоров'ю громадян, навколишньому природному середовищу, викликали або можуть викликати людські жертви чи втрату власності громадян, у зв'язку з якими рішення про залучення (надання) благодійної допомоги було прийнято, відповідно, КМУ або органом місцевого самоврядування, у граничних сумах, визначених КМУ або органом місцевого самоврядування відповідно³.

У формі № 1ДФ неоподатковувану цільову матдопомогу, визнану такою як за пп. 170.7.4, так і за пп. 170.7.2 ПКУ, профспілка мусить відображати з ознакою доходу "169".

Єдиний внесок

Сума цільової матдопомоги, виплачена членам профспілки, не належить до об'єктів обкладення єдиним внеском, зазначених у ч. 1 ст. 7 Закону № 2464. Тому **сплачувати єдиний внесок із таких виплат не потрібно.**

Військовий збір

Із цільової матдопомоги, яка не підлягає обкладенню податком на доходи, сплачувати **військовий збір не потрібно.** Адже, як ми вже вище зазначили, його стягують лише з тих доходів, які підлягають обкладенню податком на доходи.

Про те, як профспілці відобразити в бухгалтерській операції з виплати матдопомоги, ми показали на умовно-числовому прикладі в додатку до цього номера на сайті dodatok.vobu.com.ua.

Тетяна ШУСТВАЛЬ, консультант газети "Все про бухгалтерський облік"